

METAFYSICI CONTRA SCEPTICI

J.D.J.Buve, *Macht und Sein. Metaphysik als Kritik oder die Grenzen der Skepsis*, 1988, XXIII + 253 blz. (uitgegeven in eigen beheer: J.D.J.Buve Harlingerstraat 15, NL-8913 CD Leeuwarden).

Met dit boek publiceert de auteur de tekst van zijn doctoraal proefschrift. Het gaat om een commentaar van het eerste hoofdstuk van het boek van Panajotis Kondylis: *Macht und Entscheidung. Die Herausbildung der Weltbilder und die Wertfrage*, Stuttgart, 1984. In de Nederlandse verantwoording aan het eind van het boek formuleert de auteur de opzet van zijn studie: "Het is een pleidooi voor de hernieuwing van de burgerrechten voor metafysische denkers. Dit pleidooi richt zich op het bewust maken van het sceptische denken, door dit denken a) tegen het metafysische denken af te zetten, en b) de onherleidbaarheid van beide denkwijzen aan te tonen" (blz.251). Zijn stelling komt hierop neer: het sceptische denken is een beperkte en begrensde denkvorm die deze beperktheid op theoretisch niveau zelf niet kan inzien en ze in de praktijk ook ignoreert. Dat wil de auteur nu laten zien in zijn commentaar op Kondylis' werk. Kondylis, die volgens Buve een 'eminent' scepticus is, laat zich in dat werk immers verleiden tot een reflectie op de uitgangspunten van zijn eigen denken. De kern van Buves betoog is dat "het soort reflectie dat daarvoor nodig is, niet samen kan gaan met de werkelijkheidsopvatting waaraan de scepticus op grond van zijn sceptische identiteit gebonden is" (blz.253).

Die stelling is eenvoudig en ook niet echt nieuw. De kracht van het boek kan dus enkel bestaan in de stringentie van de bewijsvoering waarin die stelling wordt waargemaakt. Daarvan moet gezegd dat ze in vele gevallen spits, uitdagend en trefzeker is, maar nooit echt overtuigend. Dat heeft te maken met een aantal bezwaren die men tegenover dit boek en zijn opzet kan aanvoeren. Ik zet er enkele op een rij. Vooreerst is er de discrepantie tussen bovengeschetste bedoeling en het uiterst beperkte toepassingsveld van de studie: een algemeen pleidooi voor een rehabilitatie van het metafysisch denken, op grond van een commentaar van één hoofdstuk uit één enkel boek. Die discrepantie ervaart de lezer trouwens aan den lijve wanneer hij, uitgaande van de veelbelovende titel, plots bemerkt hoe beperkt het eigenlijke studieobject wel is (alleen 'insiders' vatten meteen het subtiele spel van 'identiteit en differentie' tussen de titels van Kondylis' en Buves' boek). Verder lijkt me de tegenstelling tussen 'sceptici' en 'metafysici', waar het boek van vertrekt, te schematisch en te weinig gesofisticeerd. Nog afgezien van de eerder willekeurige invulling van beide 'labels'. Daarenboven wordt wel een inspanning gedaan om de notie 'metafysisch denken' scherp te stellen, maar lijkt de categorie van de 'sceptici' van toepassing te zijn op de meest uiteenlopende denkers. Of zijn alle niet-metafysici sceptici? Die indruk wordt nog versterkt door de concrete toepassingen van het metafysische denken in de *Exkurse*: Foucault en de feministen lijken daar wel in één en hetzelfde bedje ziek.

Tenslotte is er ook een aantal formele bezwaren om Buves tekst in de huidige vorm als publicatie aan te bieden. De zaak van de wat misleidende titel haalde ik reeds aan. Maar verder ontbreekt ook elke bibliografie, is het niet duidelijk wat die *Exkurse* aan- of bijbrengen, en vooral ontbreekt er een inleiding, waarin behalve Kondylis ook het probleemveld en de erbij horende 'Forschung' worden voorgesteld — al was het maar als vriendelijke oriëntatie voor de lezer.

Antoon BRAECKMAN